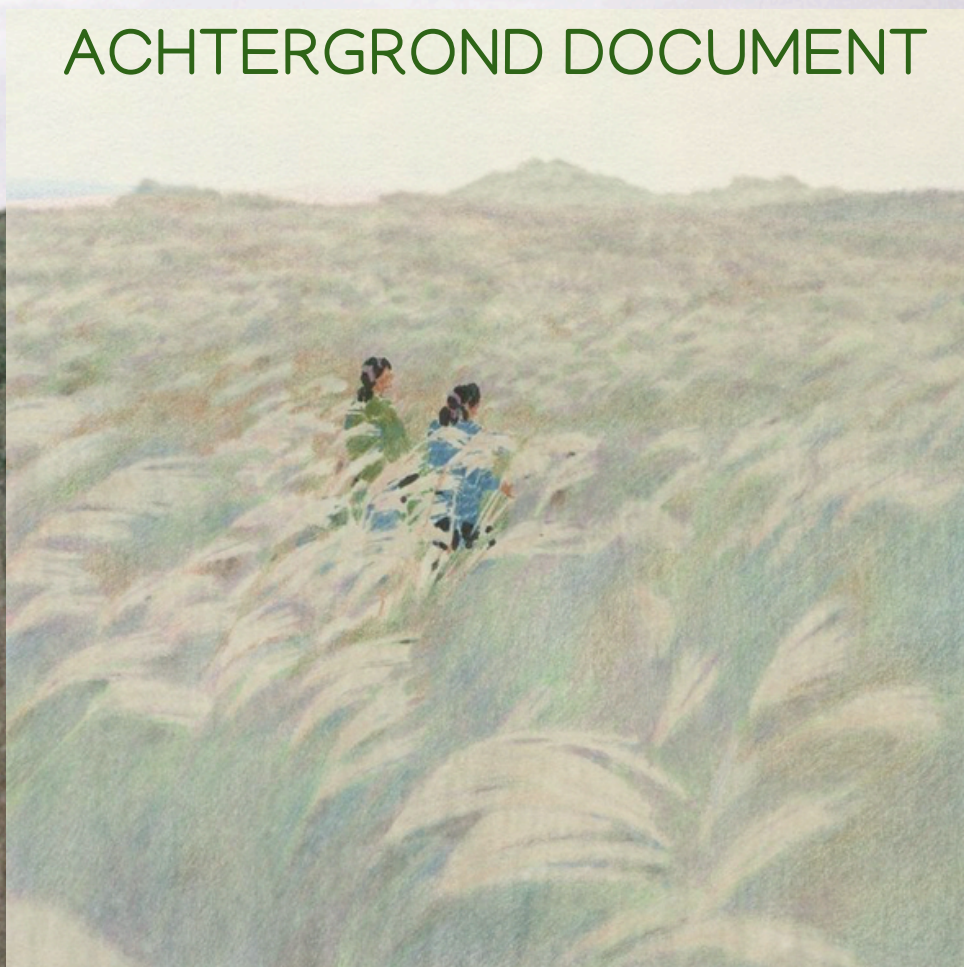

VERBINDING JONGEREN & NATUUR

ACHTERGROND DOCUMENT

JONGERENRAAD STAATSBOSBEHEER MAART 2025 – JANUARI 2026

WOUT VAN ALST
NIKITA BUTOMO
MAARTJE GIERVELD
ANOUK GINKEL
JOYCE HARINGA
JANNE KLEIN IKKINK
EMMA LEMMERS
TEUN VAN DER NAT
AREND VAN NOORT
EMMA SOPHIE VAN PERSIE
ALEXANDER SCHNEIDT
MICHIEL DE VREEDE
DOUNIA ZERARI
MART GROENENDAL
TESSA NAUTA

INHOUD

1. INLEIDING
2. ACHTERGROND
3. INFORMATIE VERZAMELEN
4. UITKOMSTEN EN ADVIES
5. EINDPRODUCT

01 INLEIDING

Dit document vormt het achtergronddocument bij de toolkit die we als Jongerenraad van Staatsbosbeheer hebben ontwikkeld als resultaat van de adviesopdracht 'jongeren verbinden met de natuur'.

Met deze toolkit willen we Staatsbosbeheer graag praktische handvatten bieden om jongeren op een betekenisvolle manier te betrekken. De toolkit is opgezet als praktische verzameling van hulpmiddelen, bedoeld om medewerkers te ondersteunen bij het vormgeven van jongerenparticipatie.

De toolkit bestaat uit drie onderdelen. Het eerste deel van de toolkit bevat algemene adviezen, gebaseerd op de participatieladder. Het tweede deel gaat over communicatie met en richting jongeren. Het derde deel gaat in op het organiseren van activiteiten die aansluiten bij de belevingswereld van jongeren.

Dit document biedt een nadere toelichting op de totstandkoming van de toolkit en gaat dieper in op onze aanpak en de gegevens die we hebben verzameld.

In hoofdstuk 2 wordt de achtergrond van de adviesopdracht, het doel en de onderzoeksvragen beschreven. Hoofdstuk 3 licht toe op welke wijze de informatie is verzameld. In hoofdstuk 4 worden de resultaten gepresenteerd. Als laatste bespreekt hoofdstuk 5 het eindproduct: de toolkit.

02 ACHTERGROND

2.1 *Introductie*

Als Jongerenraad vinden wij het essentieel dat jongeren (meer) in aanraking komen met de natuur. Dit heeft niet alleen grote voordelen voor hun welzijn en ontwikkeling, maar draagt ook bij aan het besef van wederkerigheid. Door jongeren actief te betrekken bij de natuur, groeit hun waardering en verantwoordelijkheid voor het behoud ervan. Zo bouwen we samen aan een toekomst waarin mens en natuur in balans blijven.

Onze opdrachtgever is Loek Hesemans, gedetacheerd vanuit het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselvoorziening en Natuur (LVVN). Hij richt zich op de relatie tussen mens en samenleving, met een speciale aandacht voor hoe de positieve effecten van de natuur voor meer mensen toegankelijk kunnen worden, in het bijzonder voor groepen bij wie dit niet vanzelfsprekend is.

Tijdens ons verkennend gesprek kwamen vijf positieve effecten van natuur op mensen naar voren: psychologisch, biologisch, verbetering van de omgevingskwaliteit, zingeving en sociale verbondenheid.

Tegelijkertijd werd een belangrijke vraag gesteld: hoe kunnen we het uitgangspunt 'natuur is voor iedereen' realiseren zonder de natuur te overbelasten? Dit leidt tot het principe van wederkerigheid: natuur zorgt voor ons, en wij dragen zorg voor de natuur.

Om dit principe in de praktijk te brengen en concreet te maken, zijn praktische handvatten nodig. Wat kan een boswachter doen om de toegankelijkheid van de natuur voor specifieke doelgroepen te vergroten? Hoe kan een natuurbeheerder rekening houden met mensen voor wie natuurbeleving niet vanzelfsprekend is? En welke rol kan Staatsbosbeheer vervullen als terreinbeheerder en 'groene gastheer' voor jongeren met een grotere afstand tot de natuur?

Verbondenheid met de jongere generaties is zowel nu als in de toekomst van groot belang. Voor toekomstbestendig natuurbeheer is draagvlak onder de nieuwe generaties essentieel. Daarom onderzochten wij als Jongerenraad hoe jongeren beter en op duurzame wijze bij de natuur betrokken kunnen worden.

Doel

Het doel van deze adviesopdracht was om Staatsbosbeheer handvatten te geven om jongeren meer te betrekken bij natuur, om wederkerigheid aan te moedigen en hen de positieve effecten op o.a. hun gezondheid te laten ervaren.

Hoofdvraag en deelvragen

Hoe kan Staatsbosbeheer, als groene gastheer, jongeren van 16 t/m 25 jaar (meer) betrekken bij de natuur om zo wederkerigheid te bevorderen en hen de positieve effecten op onder andere hun gezondheid te laten ervaren?

- Wat zijn de ideeën en ervaringen van boswachters met betrekking tot activiteiten die jongeren kunnen betrekken bij de natuur?
- Welke jongeren zijn momenteel al betrokken bij de natuur, en wat zijn de belangrijkste factoren die hen motiveren?
- Welke jongeren zijn momenteel niet betrokken bij de natuur, en wat zijn de belangrijkste redenen die hen hiervan weerhouden?
- Welke (vrijtijds)activiteiten ondernemen jongeren die niet bij de natuur betrokken zijn, en wat zijn de onderliggende behoeften of voorkeuren die hierbij een rol spelen?
- Wat vinden jongeren van bestaande natuurinitiatieven, en welke elementen spreken hen wel of niet aan?

Doelgroep

De doelgroep bestond uit jongeren tussen 16 t/m 25 jaar die momenteel minder, weinig of geen betrokkenheid hebben of voelen bij het doorbrengen van tijd in de natuur. Dit kan het gevolg zijn van een fysieke of mentale afstand tot de natuur, bijvoorbeeld doordat zij in stedelijke gebieden wonen, een gebrek hebben aan toegang tot natuur of meer geïnteresseerd zijn in digitale, sociale of stedelijke activiteiten. Zij hebben geen sterke verbinding met de natuur en zien deze mogelijk niet als een aantrekkelijke optie voor recreatie.

Deze groep zou minder goed op de hoogte kunnen zijn van, en mist hierdoor, de nog onontdekte voordelen van natuur voor hun gezondheid en welzijn. Daarom is het belangrijk om hen op een toegankelijke, informele en sociaal aantrekkelijke manier te betrekken bij natuuractiviteiten.

03 INFORMATIE VERZAMELEN

3.1 Methode

We hebben informatie verzameld vanuit drie werkgroepen: best practices, jongeren en boswachters. De input vanuit al deze werkgroepen was van invloed op de vervolgacties van de andere werkgroepen. Door maandelijks ervaringen en informatie vanuit de drie werkgroepen samen te brengen, konden we van elkaars inzichten leren. Met deze input werd opnieuw gekeken naar het plan van aanpak en het eindresultaat van het onderzoek. Er zijn wel enkele limitaties: omdat er op kleine schaal interviews zijn gedaan, zijn de resultaten uit dit onderzoek niet generaliseerbaar voor alle jongeren – daarvoor was de onderzoeksgroep te klein en de middelen te beperkt.

Zo konden resultaten van een interview met een boswachter leiden tot een aanscherping van de vragen die de werkgroep 'jongeren' stelde tijdens de straatinterviews. Op deze manier verbonden we alle werkgroepen goed met elkaar. Deze methode is hieronder schematisch weergegeven.

3.2 Werkgroep best practices

De werkgroep best practices keek naar bestaande manieren om jongeren te verbinden met de natuur. Wat is er al geschreven of onderzocht over bijvoorbeeld de motieven van jongeren? Wat doen andere organisaties om jongeren te betrekken? Hoe kun je jongeren het best bereiken volgens andere jongerenorganisaties? Met andere woorden: wat kunnen we leren van wat er al bestaat?

Er is een interview gehouden met IVN (Instituut voor Natuureducatie) en Scouting NL. Ook waren wij als Jongerenraad aanwezig op het Netwerkevenement van Gewoon Buiten. Gewoon Buiten is een initiatief van natuurvereniging KNNV en jongerenorganisatie NJN. Hun doel is jongeren van 12 tot 30 jaar te inspireren om naar buiten te gaan en samen de natuur te ontdekken.

Naast de interviews en gesprekken is er ook een studie gedaan naar bestaande literatuur. Verschillende artikelen zijn gelezen over natuur, jongeren, recreatie en schermtijd (zie Bijlage 6.1).

3.3 Werkgroep jongeren

De werkgroep jongeren sprak voornamelijk met jongeren om te achterhalen wat hen beweegt. Waar houden ze zich mee bezig? Hoe zien ze natuur? Wat willen ze graag doen in de natuur?

Eerst zijn 12 één-op-één interviews gehouden met jongeren uit onze eigen omgeving. We hebben zowel jongeren bevestigd waarvan wij vonden dat ze nog niet zo betrokken waren bij de natuur, als jongeren die dat wel zijn. Hierbij vroegen we naar hun vrijetijdsbesteding, wat zij onder natuur verstaan, hoe vaak ze in de natuur zijn, hun motivatie om in de natuur te zijn, waarom ze niet nog vaker gaan, hun betrokkenheid bij de natuur, hoe ze betrokken willen worden, welke activiteiten ze leuk vinden in de natuur en hoe ze benaderd willen worden.

Om ook jongeren buiten onze 'groene bubbel' te bevragen, zijn na de diepte-interviews korte straatinterviews gehouden. Op drie momenten zijn bij Utrecht Centraal Station verschillende jongeren aangesproken. In totaal hebben we zo'n 30 jongeren of groepjes jongeren gesproken. We lieten de jongeren vier platen zien met afbeeldingen (zie Bijlage 6.2).

3.4 Werkgroep boswachters

De werkgroep boswachters richtte zich op de motieven van boswachters, de huidige initiatieven van Staatsbosbeheer en de successen en barrières die zij ervaren. Hoe zien zij het werken met jongeren? Wat is hun motivatie om jongeren te bereiken? Waar lopen ze momenteel tegenaan, en wat kunnen en willen ze daarvoor doen?

De werkgroep heeft gesproken met drie boswachters. Zij werden bevraagd over initiatieven uit het verleden, succesvolle initiatieven, problemen rondom het betrekken van jongeren, budget, communicatie met jongeren, socialmediagebruik, hun verantwoordelijkheid om jongeren te betrekken, hun eigen ideeën en behoeften.

Als input voor de straatinterviews heeft de werkgroep gekeken naar de activiteiten die Staatsbosbeheer momenteel organiseert. Er is geanalyseerd welk publiek het meest wordt aangesproken, het verschil in type activiteit per locatie en de communicatie over deze activiteiten.

04 UITKOMST & ADVIES

4.1 Groepje best practices

Hieronder staan de belangrijkste resultaten en lessen vanuit bestaande onderzoeken, initiatieven en organisaties.

Lessen uit de literatuur:

- Verbondenheid met natuur is een belangrijke factor voor de mate waarin mensen in de toekomst van plan zijn deel te nemen aan natuurgeoriënteerde activiteiten en voor de mate waarin mensen milieuvriendelijk gedrag vertonen.
- De huidige jeugd spendeert minder tijd in de natuur dan vorige generaties. Er is een verband tussen de hoeveelheid schermtijd van kinderen en de tijd die zij in de natuur doorbrengen.
- De hoeveelheid tijd die iemand alleen in de natuur doorbrengt, is bijzonder belangrijk voor het gevoel van verbondenheid met de natuur, net als activiteiten zoals jagen en vissen. Sociale activiteiten in de natuur dragen ook sterk bij aan dit gevoel.
- Jongeren die in minder verstedelijkte gebieden wonen en die niet tot minderheidsgroepen behoren, spenderen relatief meer tijd in de natuur.

Lessen uit het interview met IVN:

- Wij als mens zijn natuur; door natuur los te trekken en onderscheid te maken tussen natuur en stad vervreemd je jezelf van de natuur.
- Mensen moeten vaak mee kunnen beslissen om te participeren; het eindproduct moet in de handen van de jongeren zijn. Boswachters moeten niet alleen zenden (ik organiseer iets en jongeren gaan mee).
- Samenwerking met andere jongerenraden, scholen of organisaties is belangrijk.
- Maak bewust de keuze welke doelgroep je wilt bereiken.

Lessen uit het interview met Scouting NL:

- Ledenwerving verloopt vaak via via; vrijwilligers zijn vaak al lid vanaf hun jeugd (natuurlijk proces van jeugd naar vrijwilliger).
- Samenwerking tussen Staatsbosbeheer en Scouting bestaat (bijv. via pacht of burens), maar kan nog verder geïntegreerd worden met de activiteiten van Scouting en de kennis van het gebied van Staatsbosbeheer.

Lessen van het Netwerkevenement van Gewoon Buiten:

- 2026 is het jaar van de jongeren. Communicatie verloopt via een digitaal platform waarop activiteiten door het hele land worden aangeboden, van allerlei organisaties.
- Jongeren haken af bij: gevoel van onvoldoende kennis, geen leeftijdsgenoten, vaste verplichtingen, focus op ‘zenden’, moeilijk bereikbare locaties.
- Goede afwisseling in soort activiteit, verspreid over Nederland, voor elke leeftijdsgroep is belangrijk.
- Voor jongeren, door jongeren: geef jongeren verantwoordelijkheid met heldere kaders en verwachtingen (wat, waarom, waar, met wie).
- Jongeren willen ervaren hoe ze iets kunnen doen voor hun omgeving (handelingsperspectief), met een concreet resultaat: iets doen.

4.2 Jongeren

Hieronder staan de belangrijkste lessen uit zowel de diepte-interviews als de straatinterviews.

Uit de 12 diepte-interviews kwamen de volgende lessen:

Hoe zien jongeren natuur?

- Sommige jongeren zien natuur als iets waar de mens geen invloed op heeft, waardoor ze de mens buiten de natuur plaatsen.
- Natuur moet voor sommige jongeren “wild” zijn. Op vakantie bezoeken ze natuur op een andere manier, misschien omdat het wilder of vreemder is.
- Sommige jongeren vinden parken niet echt natuur, maar vooral grotere gebieden zoals bossen (Veluwe) of de Oostvaardersplassen.
- Er is een grote scheiding tussen natuur en niet-natuur: natuur dicht bij jongeren brengen (straat, park in de buurt, onkruid tussen tegels) en focus op gebieden dichtbij stations of de stad.

Hoe 'gebruiken' jongeren de natuur?

- Er wordt veel gewandeld in de natuur (ook in stadsnatuur) en veel jongeren spreken graag af met vrienden of gaan sporten, waarbij natuur vooral het decor is.
- De meesten zijn zich bewust van de gezondheidsvoordelen van natuur en komen er om rust en ontspanning te vinden.
- Jongeren die wel contact hebben met natuur maar zich niet betrokken voelen, zoeken een andere activiteit (verdieping) dan jongeren die natuur als decor gebruiken voor hun activiteiten; zij hebben vaak basiskennis van natuur nodig.

Wat zijn belemmeringen voor jongeren met betrekking tot natuur?

- Tijdsgebrek en druk met andere dingen zoals school, werk en sociale verplichtingen.
- Sommige jongeren vinden natuur niet divers genoeg; de stad biedt meer activiteiten en is dynamischer.
- Mooie (grote) natuurgebieden liggen vaak niet dichtbij huis of niet op fietsafstand, waardoor het te veel tijd kost om er te komen.
- Imago van organisaties zoals Staatsbosbeheer kan als oubollig worden ervaren.
- Sommige jongeren willen een totaalbeleving van natuur: weinig asfalt, weinig afval, veel groen en een donkere nacht.
- Goede faciliteiten zijn nodig: een geschikte lunchplek (restaurants zijn soms oubollig met traditionele gerechten, niet vegan, geen buffelmozzarella), goede wc's en zwemgelegenheden.
- Sommige jongeren hebben geen behoefte om meer de natuur in te trekken en zijn tevreden met de hoeveelheid natuur die ze nu ervaren.
- Jongeren buiten de 'groene bubbel' zien weinig communicatie op social media (blijven buiten de groene algoritmes) en zijn daardoor niet op de hoogte van wat er speelt in de natuur.

Uit de straatinterviews kwamen de volgende lessen:

Wat vinden jongeren van natuur? Op volgorde van meest naar minst genoemd.

1. 🌲 Bos
2. 🌾 Weiland
3. 🏖️ Strand/zee
4. 🌳 Groene straat / bomen in de straat
5. 🏞️ Stadspark
6. 🛣️ Wegberm

→ Velen vroegen zich hardop af of datgene wat is aangelegd door de mens wel natuur is. Sommigen dachten dat het een strikvraag was omdat ze bos als natuur aanwezen maar daarna bedachten dat het bos waarschijnlijk ook is aangeplant.

Motivatie om de natuur in te gaan? Op volgorde van meest naar minst genoemd.

1. 🤝 Gezelligheid (met vrienden samen zijn)
2. 😌 Er tussenuit / ontspanning
3. 💪 Fysieke uitdaging (wandelen, hardlopen, klimmen)
4. 🌱 Liefde voor natuur (vaak tijdens vakantie sterker)
5. 🌍 Interesse in nieuwe gebieden (vooral bij vakanties)

Wat doen jongeren graag in de natuur? Op volgorde van meest naar minst genoemd.

1. 🚶 Wandelen (bijna altijd zonder gids)
2. 🍷 Picknicken,
3. 🏕️ Kamperen
4. 🌊 Recreatieplas / activiteiten bij water
5. 🏃 Sporten buiten
6. 🔥 BBQ
7. 🎨 Workshop / creatieve activiteiten
8. 🕵️ Speurtochten

Belemmeringen om niet (vaker) naar buiten te gaan? Op volgorde van meest naar minst genoemd.

1. ⏳ Gebrek aan tijd (school, werk, druk sociaal leven)
2. 🗺️ Afstand / bereikbaarheid (natuur niet dichtbij)
3. ☁️ Weer (koud, slecht weer → vooral herfst/winter)
4. 😴 Geen motivatie / luiheid / stap zetten is lastig / thuis is comfortabeler (series/gamen makkelijker)
5. 🚫 Veiligheid: soms onzure types en onveilig gevoel in donker of als je alleen bent
6. 🐛 Insecten
7. 💰 Geld / reizen naar mooie natuur
8. ❄️ Geen sterke behoefte

Hoe vaak gaan jongeren de natuur in?

- 🐕 Dagelijks: vooral door hond uitlaten
- 📅 Wekelijks: wandelen of sporten buiten
- ☀️ Maandelijks of minder: picknick, kamperen, recreatieplas
- ✂️ Vakantie: voor veel jongeren hét moment waarop ze wél veel natuur ervaren

4.3 Groepje boswachters

Hieronder staan de belangrijkste lessen uit de interviews met de verschillende boswachters.

Lessen uit interview 1:

- Verschillende samenwerkingen met instanties zoals gemeentes, musea, ggz, wijkmanagers, etc.
- “Fundament ligt bij kinderen, dat moet je doortrekken door te blijven voeden.”
- Instagram-reels halen de gemiddelde leeftijd naar beneden.
- Probleem: initiatieven zijn niet bekend bij jongeren omdat ze hen niet bereiken (bijvoorbeeld pendelbusjes voor bereikbaarheid, activiteiten zoals suppen).
- “De kracht van SBB ligt in de vrijheid die boswachters krijgen.”
- Probleem: “boswachters zitten te veel op hun eigen eilandje.” Er is behoefte aan een landelijk uitgerold beleid van Staatsbosbeheer gericht op jongeren.

Lessen uit interview 2:

- “Natuurgerichte jongeren zijn nog wel te bereiken, de rest is moeilijker.”
- Laagdrempelige activiteiten werken het best (zoals suppen of trainruns), maar moeten vaak ook kostendekkend zijn – jongeren hebben vaak geen hoog budget.
- Hulp bij social media is gewenst om jongeren te bereiken, maar boswachters hebben niet genoeg tijd en willen liever in het veld bezig zijn.
- Idee: samenwerking met mbo-scholen, mits voldoende budget en tijd beschikbaar is.
- Belevingsmomenten werken beter dan lange verhalen; jongeren willen vooral ervaren, niet te veel info krijgen.

Lessen uit interview 3:

- Gebruikt vooral Instagram om op een laagdrempelige manier bereikbaar te zijn; het is een ongeschreven regel voor boswachters, maar niet iedereen vindt dit prettig.
- Focus ligt op basisschoolleeftijd en onderwijs; jongeren van 16–25 jaar zijn vaak te laat en moeilijk te bereiken.
- Probleem: “je komt niet buiten de bubbel van geïnteresseerden.”
- Om jongeren te bereiken moet je inspelen op trends (bijvoorbeeld van influencers).
- Geef jongeren eigenaarschap, bijvoorbeeld samen met jongerenwerkers en jeugdagenten overleggen met hangjongeren in het bos over een nieuwe hangplek.

Maatschappelijke stage

Er kan ook, zoals in dit artikel beschreven wordt, koppeling gezocht worden met scholen via een Maatschappelijke Stage. Dit is een goede manier om scholieren in aanraking te brengen met vrijwilligerswerk voor Staatsbosbeheer.

Hart van Hellendoorn-Nijverdal

DONDERDAG 26 FEBRUARI 2026

-7

Vrijwilligerswerk motor noaberschap

Reggesteyn en Staatsbosbeheer

door Annemieke van Ipenburg

De Maatschappelijke stage (MaS) op Christelijke Scholengemeenschap Reggesteyn heeft er een partner bij: Staatsbosbeheer. Wat ruim twintig jaar geleden begon met een pilot van vrijwilligerswerk doen binnen de Reggesteyn opleiding heeft er dit jaar een samenwerking bij.

NIJVERDAL - "Staatsbosbeheer begeleidt jongeren op de Sallandse Heuvelrug", vertelt Erik Braakman, docent Maatschappijwetenschappen. "Zij konden uit vier momenten kiezen om hun maatschappelijke stage daar heel praktisch en fysiek te doen. Leerlingen doen aan onderhoud van de heide door allerlei boompjes weg te snoeien

en de heide de ruimte te geven. Reggesteyn was een van de eerste scholen in Nederland die met de MaS begon, omdat we vonden dat het goed was voor vierdeklassers havo/vwo om vrijwilligerswerk te doen. Leerlingen leren op deze manier dat vrijwilligerswerk de motor van 'noaberschap' is!"

Leerlingen hard aan het werk op de Sallandse Heuvelrug in het kader van hun maatschappelijke stage.

Algemeen nut

"Vroeger werkten we samen met de gemeente Hellendoorn en de vrijwilligerscentrale, nu doen we het zelfstandig. Leerlingen steken voor het algemene nut hun handen uit de mouwen door ruim twintig klokuren aan de slag te gaan. Ze zochten vroeger hun favoriete maatschappelijke stage

uit op een stagemarkt, waar soms wel meer dan twintig verschillende verenigingen zich lieten zien. Zo'n vijftien jaar geleden werd de MaS een verplichting voor alle scholen en nog geen tien jaar geleden werd deze verplichting weer afgeschaft. Reggesteyn ging door. De laatste jaren zochten leerlingen zelf hun eigen

favoriete plek op door in hun thuisomgeving te gaan kijken. Sommige leerlingen hadden daar moeite mee en toen verleende Staatsbosbeheer hun medewerking door op vier middagen, voor het broedseizoen in maart, deze leerlingen te gaan begeleiden. Na een algemene instructie over het nut van vrijwilligerswerk

op de heide en een technische inleiding gaan de leerlingen de hele middag flink aan de slag: het is zwaar en fysiek werk dat ook veel voldoening geeft. In totaal gaat het om zo'n zestig vierdeklassers die mee doen aan deze bijzondere MaS. We hopen op een vervolg ook na dit schooljaar, want het is beslist de moeite waard!

05 EINDPRODUCT

Na de periode van informatie verzamelen, zijn we met zijn allen gaan brainstormen in kleine groepjes, waarbij van iedere werkgroep één persoon in elk groepje zat. Zo konden we de opgehaalde informatie goed samenbrengen. De belangrijkste inzichten werden opgeschreven om de hoofdvraag te beantwoorden: hoe kan Staatsbosbeheer jongeren betrekken bij de natuur? Ook dachten we na over hoe het eindproduct eruit moest komen te zien.

Uit deze brainstorm kwam naar voren dat we geen dik rapport wilden schrijven, maar liever onze belangrijkste inzichten bundelen in een praktische handleiding: een toolkit. Vervolgens hebben we op basis van de belangrijkste inzichten uit de brainstorm de toolkit ingedeeld in drie onderdelen: algemene lessen, tips voor communicatie met jongeren en hoe je een activiteit organiseert.

De toolkit is bedoeld voor verschillende medewerkers van Staatsbosbeheer, bijvoorbeeld mensen die met communicatie bezig zijn en medewerkers die activiteiten voor jongeren organiseren. We hopen dat Staatsbosbeheer de toolkit als praktische leidraad kan raadplegen wanneer zij iets met en voor jongeren willen doen. Ook denken we dat de toolkit goed aansluit bij het doel van de adviesopdracht: Staatsbosbeheer handvatten geven om jongeren meer te betrekken bij de natuur, wederkerigheid te bevorderen en hen de positieve effecten, onder andere op hun gezondheid, te laten ervaren. Hieronder worden de drie onderdelen van de toolkit nader toegelicht.

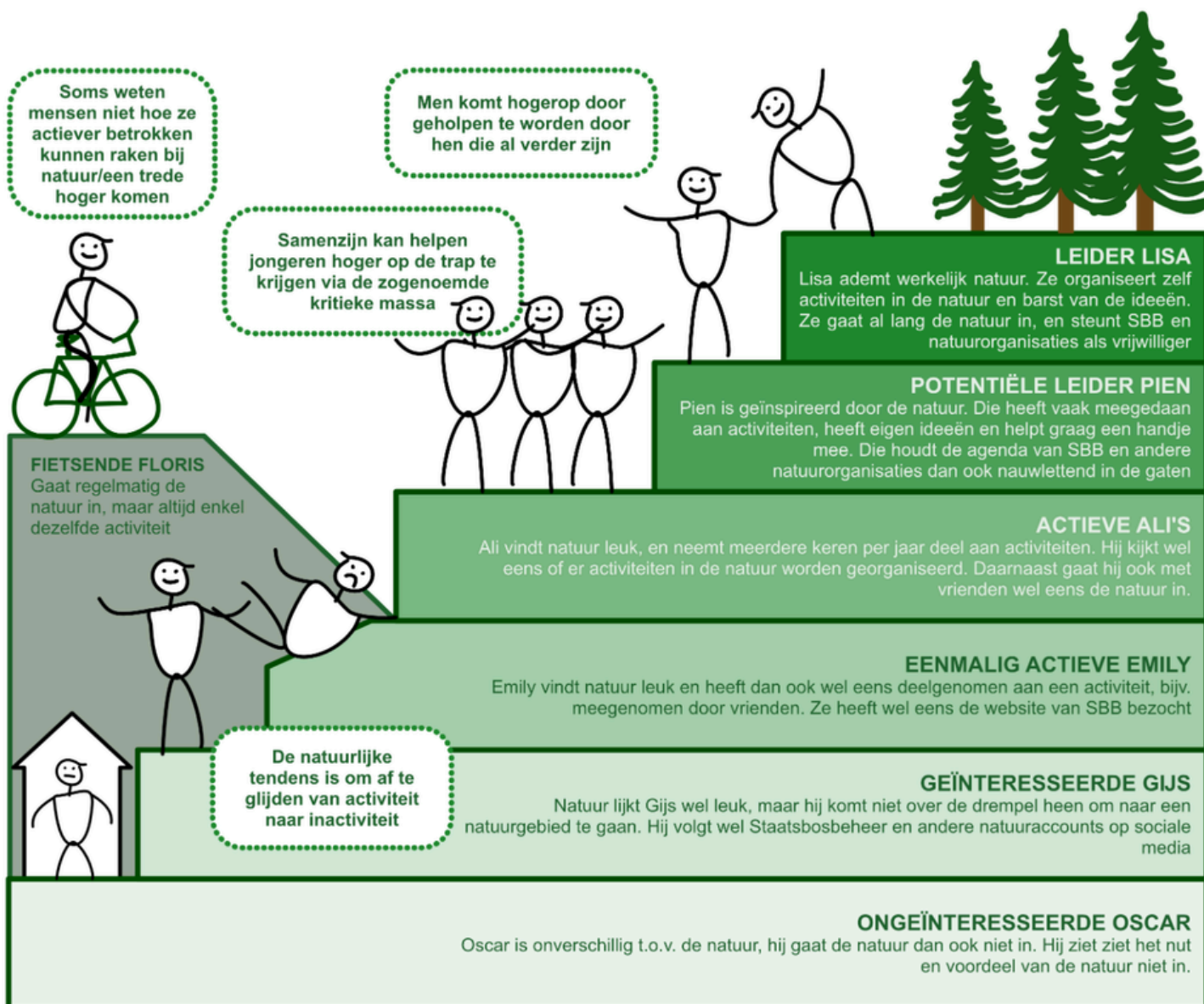

Algemene lessen

Het was lastig om alleen te focussen op jongeren die niet of nauwelijks betrokken zijn bij de natuur, omdat we tijdens deze adviesopdracht ontdekten dat je ook jongeren die al (meer) betrokken zijn nodig hebt om anderen mee te krijgen. Om structuur te geven aan de verschillende gradaties van betrokkenheid, hebben we de participatieladder gebruikt als kapstok. Deze ladder laat de verschillende mate en manieren van betrokkenheid bij natuur zien. Mensen op hogere treden kunnen mensen op lagere treden begeleiden om actiever deel te nemen aan de natuur.

Wij hebben de participatieladder aangepast voor onze eigen versie, om te laten zien hoe betrokken een persoon bij de natuur is en welke activiteiten deze persoon kunnen aanspreken. De ladder maakt inzichtelijk hoe iemand meer betrokken kan worden en dus één trede omhoog geholpen kan worden door bijvoorbeeld een passende activiteit. Voor deze adviesopdracht hebben wij ons vooral gericht op jongeren op de onderste treden. De kennis die we hebben opgedaan uit (straat)interviews, onderzoek naar huidige georganiseerde activiteiten en ervaringen van andere organisaties, hebben we gebruikt om concrete activiteiten en adviezen voor elke trede te formuleren.

Communicatie

- Herinner jongeren aan de positieve gezondheidseffecten van in de natuur zijn
- Geef voorbeelden hoe jongeren met kleine aanpassingen in hun dagelijks leven hun gewoontes kunnen aanpassen zodat ze meer in de natuur komen
- Vragen jongeren zelf wat ze willen (eigen inbreng) i.p.v. dingen voor hen in te vullen of o.b.v. vermoedens
- Persoonlijk contact voor een activiteit (iemand die ze kunnen benaderen per whatsapp bijv.)
- Bestaande influencers benaderen voor het toevoegen van een 'SBB-sausje'

Activiteiten

- Andere jongeren ontmoeten (sociale aspect)
- Lage kosten of kosteloos voor jongeren
- Goed bereikbaar met ov (en duidelijke aanwijzingen hoe)
- Actie (Wedstrijd/samenwerken/speurtocht), spanning (kampvuur avond/donker), kamperen, survival/eten uit natuur
- Samenwerken met andere organisaties, jongerengroepen, gemeentes, scholen, musea, ggz
- Niet nadruk leggen op kennis (barrière) maar op doen, beleven en ontmoeten

Opzetten van een activiteit

Bedenk welke trap treden je doelgroep is: organiseer je een hardloopwedstrijd voor 'Fietsende Floris' of boswandeling met gids voor 'Actieve Ali'?

> Vraag aan de jongeren zelf wat ze willen, in plaats van behoeften invullen of vermoedens.

Uit straatinterviews door de Jongerenraad en onderzoek van JongIVN blijkt: Jongeren zoeken ontmoeting! Ze willen iets dóén, concreet resultaat aan het einde van een activiteit, en van betekenis zijn. Hier kunnen we activiteiten in de natuur op aanpassen.

Activiteit promoten

Jongeren zijn vooral te vinden op sociale media. Hierbij is de gouden tip: Bewegend beeld (tiktok, reels) werkt! Hierin hoef je niet zelf het wiel uit te vinden. Zoek samenwerking met influencers die de natuur willen promoten. Zij hebben een grote doelgroep en de capaciteit om video's te maken.

Ga je voor een instagrampost of poster? Dit zijn tips voor een activiteitsomschrijving:

- Maak verwachtingen duidelijk: wat, waarom, waar, met wie
- Zorg voor een persoonlijk en informele toon
- Deel quotes/ervaringen van eerdere deelnemers
- nodig uit om samen met iemand te komen
- makkelijk aanmelden
- persoonlijke en informele toon

Uitvoeren:

Wanneer het bijna zover is, kan je nog een paar aanpassingen maken om jongeren aan te spreken:

- Zorg voor een duidelijke routebeschrijving en ontmoetingspunt
- App nummer van contact persoon bij vragen
- houdt eventueel contact in een whatsapp groepsapp

Don't

- Jongeren gevoel geven dat ze niet genoeg kennis hebben
- Weinig leeftijdsgenoten bij activiteit
 - Vaste verplichting
- Focus op 'zenden bij activiteit'
 - Moeilijk bereikbare locatie
 - Geen concreet doel
 - Formele toon

Do

- Goed bereikbare locatie met het OV
- Laagdrempelig, geen voorkennis nodig
- Gezamenlijk met leeftijdsgenoten
 - Ruimte voor gezelligheid
- Verhaal eromheen; waar draagt dit aan bij? Concreet doel
- Nieuwe kennis en vaardigheden opdoen

BRONNEN

Cheng, J. C.-H., & Monroe, M. C. (2010). Connection to Nature: Children's Affective Attitude Toward Nature. *Environment and Behavior*, 44(1), 31–49. <https://doi.org/10.1177/0013916510385082> (Original work published 2012)

Houge Mackenzie, S., Schwab, K., Higgins, L., Greenwood, P. B., Goldenberg, M., Greenwood, J., Hendricks, W. W., (2017) From social media to the outdoors: exploring messages that connect with underserved urban youth. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*. 9(2): 137–151. <https://doi.org/10.18666/JOREL-2017-V9-I2-8231>.

Ibes, D. C., Rakow, D. A., & Kim, C. H. (2021). Barriers to Nature Engagement for Youth of Color. *Children, Youth and Environments*, 31(3), 49–73. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.31.3.0049>

Larson, L. R., Szczytko, R., Bowers, E. P., Stephens, L. E., Stevenson, K. T., & Floyd, M. F. (2018). Outdoor Time, Screen Time, and Connection to Nature: Troubling Trends Among Rural Youth? *Environment and Behavior*, 51(8), 966–991. <https://doi.org/10.1177/0013916518806686> (Original work published 2019)

Szczytko, R., Stevenson, K. T., Peterson, M. N., & Bondell, H. (2020). How combinations of recreational activities predict connection to nature among youth. *The Journal of Environmental Education*, 51(6), 462–476. <https://doi.org/10.1080/00958964.2020.1787313>

BIJLAGE

ALGEMENE LESSEN

Combineer verplichtingen (sport, school) met natuuractiviteiten om tijdgebrek geen factor te laten zijn.

Ontmoeting en gezelligheid is een van de belangrijkste redenen voor alle jongeren.

Laat als boswachter zien waar jouw persoonlijke interesse ligt, hou het dicht bij jezelf en je eigen karakter.

Werk samen met bijvoorbeeld scholen, musea, jongerengroepen, Gewoon Buiten of influencers.

Zorg voor goede bereikbaarheid met fiets en OV óf focus op natuur dichtbij (in de stad/wijk).

Leg niet de nadruk op kennis (kan een barrière zijn), maar op doen, beleven & ontmoeten.

Probeer het wiel niet opnieuw uit te vinden: gooi een "SBB-sausje" over bestaande ideeën.

Focus niet enkel op ongeïnteresseerde jongeren, enthousiasmeer reeds actieve jongeren om een leidende rol op te pakken en andere jongeren mee te nemen.

Verander het beeld: van de mens buiten de natuur naar de mens als onderdeel van de natuur. laat jongeren zich meer onderdeel voelen van de natuur, waardoor ze er zo hopelijk ook beter voor zorgen.

Factsheet: hoe betrek je jongeren bij de natuur?

Jongeren algemeen

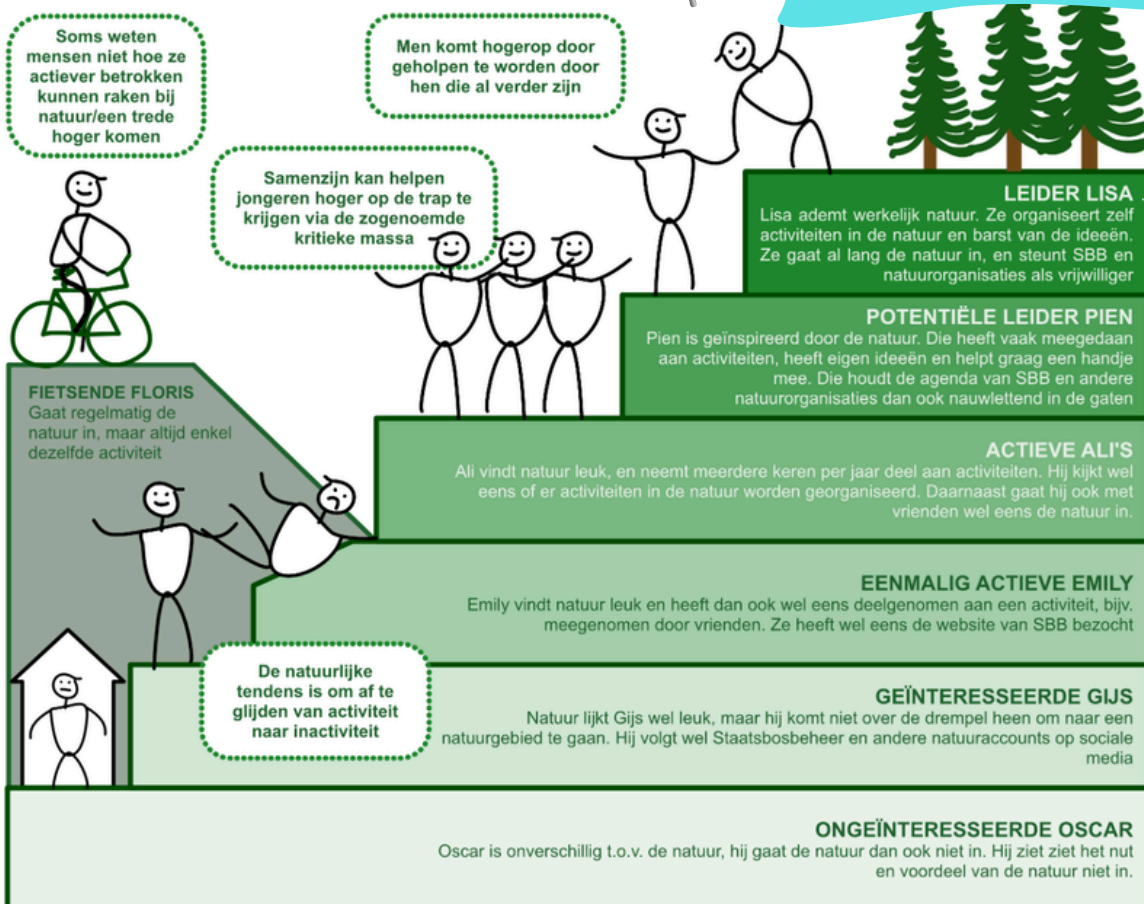
- Herinner jongeren aan hoe **gezond** de natuur voor ze is!
- Help jongeren met **kleine gewoontes** vaker de natuur op te zoeken
- Focus niet enkel op ongeïnteresseerde jongeren – enthousiastere reeds actieve jongeren om een **leidende rol** op te pakken en anderen mee te nemen
- Leg niet (alleen) de nadruk op kennis, maar op **doen, beleven en ontmoeten**. Geef jongeren niet het gevoel dat ze niet genoeg weten om mee te doen

Communicatie

- Maak jongeren enthousiast voor natuur **via anderen**, bijvoorbeeld via een influencer
- Zorg voor **laagdrempelig contact** voor de activiteit, vermijd een formelere toon! Kan bijvoorbeeld ook via WhatsApp
- Laat als boswachter zien waar jouw persoonlijke interesse ligt. Hou het **dicht bij jezelf** en je eigen karakter
- Communiceer een **concreet doel** bij je verhaal. Bijvoorbeeld, waar draagt de activiteit en de jongere aan bij?
- **Werk samen** met bijvoorbeeld scholen, musea, jongerengroepen, Gewoon Buiten of influencers
- Maak duidelijk wanneer een activiteit specifiek voor een **bepaalde leeftijdsgroep** is

Activiteit

- Vraag aan jongeren waar **zij zelf enthousiast** van worden. Betrek ze bij het vormen en de inhoud van de activiteit
- Focus op **samenzijn, ontmoeting en gezelligheid**
- Zorg voor **goede bereikbaarheid** met fiets en OV óf focus op natuur dichtbij (in de stad)
- **Combineer verplichtingen** (sport, school) met natuuractiviteiten, zodat tijdgebrek geen factor is
- Focus op **eenmalige activiteiten** om laagdrempelige toezegging te bevorderen
- Het wiel niet hoeft niet opnieuw uitgevonden: ook **goede, bestaande activiteiten** kunnen met een kleine SBB-twist ook werken!
- Maak de koppeling met de Maatschappelijke Stage

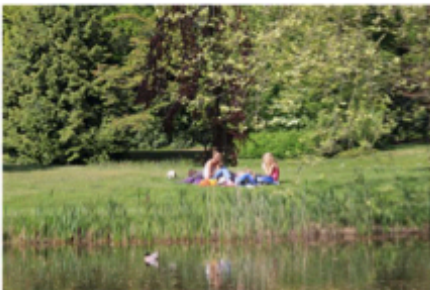
Er zijn verschillende niveau's te onderscheiden hoe actief iemand betrokken is bij natuur(activiteiten). Voor iedere trede op de ladder verschilt de aanpak om iemand te betrekken bij de natuur.

jongerenraad

@staatsbosbeheer.nl

VRAGENLIJST

Picknicken

Iets met water

Wandelroute

Gids wandeling

Creatieve workshop

Vrijwilligerswerk

Sportief

Kamperen in de natuur

**welke activiteit
spreekt jou aan?**

Gezelligheid

Met vrienden of familie
Luieren in de zon
Bootje varen

Er tussenuit

Batterij op laden
Buiten zijn in de natuur
Tot rust komen

Interesse gebied

Er tussenuit en iets leren
Informatiebordjes lezen
Op excursie

Liefde voor natuur

Alles willen weten over
flora en fauna
Opgaan in de natuur
Alleen op pad

Fysieke uitdaging

Hardlopen
Mountainbiken
Sporten in de natuur

waarom ga jij
de natuur in?

Sporten

Thuis serie kijken

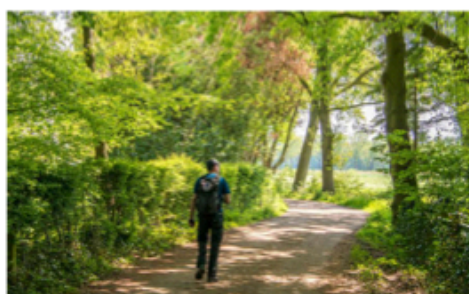
Cultureel

Uitgaan/festival

Sociaal

Buiten

wat doe je
graag in
vrije tijd?

